

СТАЛІНСКӨЙ ТИҢУҢҢӨД

Леңоны: Усва-Вомса ВКП(б) Рајком да Рајсполком

№ 51 (326)

Јул 2-д лун 1938 во

Газет петб то-
лысын 10 №

Бура лөсөдчыны урожај ідралөм кежлө

Тувсовја гөра-көза уж-
јас кызвыннас помалөма.
Јун 28-дд лун кежлө рајон
паста план тыртөма кул-
турајас куза—ід 100 прө-
цент, здр 54 прөцент, кар-
тофел 84,35 прөцент, овош-
шјас куза 119,4 прөцент.

Таво вөлі став колана
условіеыс тувсов гөра-кө-
за ужјас колөм во серті-
јона буржыка да организо-
ваннөјжыка нүдөдм вылө,
но тувсовја көза кампаніе
дыр нүжаліс. Бөрја кадөз-
на уна пөлөс овошшөј кул-
турајаслөн план абу тыр-
талөмабө.

Краснөј јар „Кіров“ кол-
хоз (Кожва сиктсөвет) та-
лунја лун кежлө көза план
тыртис ід куза сөмын-на
38,5 прөцент вылө, карто-
фел 34 прөцент.

Соціалістическөј овмө-
сын ужалысјаслы, парті-
нөј, сөветскөј организација-
јаслы ассыныс став выма-
нјесө колө торјөдны сы
вылө, мед тавоса воө ше-
дөдны Сталинскөј урожај.
Тышкасны 7-8 мільярд пуд
наы вөсна.

Локтө урожај ідралан
кад. Тајө кыкутана кам-
паніе кежлас колө бошө-
вистскөја лөсөд-
чыны, Котыртны көзајас
да пуктасјас бура дөзө-
рөтөм. Аскадын ремонтіру-
тавны урожај ідралан ма-
шинајас. Став ужсө котыр-
ны сизі, медым полевод-
ческөј бригадаса быд шле-
нөс вөлі прикөпитөма тор-
ја уж участокјасө: өтјасөс
мујас вылө јог-турун ве-
савны, мөдјасөс—віјас ве-

савны, којмөдјасөс—ідрасан
машинајас ремонтірујтны.

Өні, кыз некөр, колө мо-
білізујтны быд колхозні-
көс сы вылө, медым візму
овмөсса во иомавны бура,
ыжыд успехдн.

Ыжыд урожај шедөдөм
вөсна тыш өнөз-на оз ты-
дав. Віјас весалөм куза
уж котыртөма некытчө
тујтөма. Пошөсјас лока по-
щалөм вөсна скөт жүгөдө
көза („Соц. ударнык“) да та-
лалөдны ышкан віјас („Выл
туј“). Тајө ставыс кучкө
урожај куза да колхознік-
јас дохөд куза.

Ыжыд урожај мө вермам
шөдөдны сөмын сек, кор
кутам сөдөмөсан да органи-
зованнөја лөсөдчыны тајө
серјознөј кампаніе кежлас.
Та вөсна колө бура ремонті-
рујтавны селскохозјаст-
веннөј машинајас да инвен-
тарјас (косілкајас, грабіл-
кајас, телегајас да с. в.)
Но некымын колхозса ве-
көддысјас өнөз-на ез ду-
мыштлыны урожај ідралөм
кежлө лөсөдчөм јылыс.
„Соц. урарнык“ колхоз сө-
мын-на вошјө ремонтіру-
тавны ассыс машинајасө.

Колө өнөсан-жө бөсы-
ны бура лөсөдчыны уро-
жај ідралөм кежлө да ше-
дөдны тавоса воө ыжыд
урожај. Урожај бура со-
хранітөм могыс да мед же-
ныд срокөн помавны уро-
жај ідралөм колө раззолы
да рајсполкомлы бөст-
ны быдлунја контрол улө
колхозјасөс налы отсөг се-
дөмөн.

ВКП(б) Усаса рајком вөтліс партіја радјасыс

Малынын Васіліј Јевген-
јөвичөс, кодө партіјаыс вөт-
лігөн ужаліс НКВД Ухт-
печлагын, 1937 вөса октабр
24 лунө ВКП(б) рајкомлөн
бјуро вөтліс партіја радыс
контрреволюционнөј літе-
ратура кутөмыс, політческөј
да бытовөј разложөні-
јеыс да НКВД органјас
дискредітујтөмыс.

Постніков Ніколај Сте-
пановічөс ВКП(б) рајкомлөн
бјуро вөтліс партіја рад-
сыс 1937-өд вөса октабр
19 лунө јуөмыс да быто-
вөј разложөніеыс.

Канев савід Степанові-
чөс, Шелјабөжса колхозын
вөвлөм јуралыс, 1937 вөса
сентябр 17 лунө ВКП(б)
рајкомлөн бјуро вөтліс
ВКП(б) шленө кандидатыс
белөј бандіт вокыскөд
јтөд кутөмыс, сисөматі-
ческөј пјанствоыс, кодө

сопроводјатчывыліс дөбо-
шөн, трудовөј колхознөј
дисципліна жүгөдөмыс.

Јаранов Константін Сте-
пановічөс, Колваса селсо-
ветын вөвлөм јуралыс, 1937
вөса декабр 28 лунө ВКП(б)
рајкомлөн бјуро вөтліс пар-
тіја радјасыс селсоветлыс
революционнөј закон жүгө-
дөмыс, колхознөј уста в
вежнедөмыс, сисөматічес-
көј пјанствоыс.

Канев Алексеј Васіліјө-
чөс, Кожваса селсоветын
вөвлөм јуралыс, 1938 вөса
феврал 15 лунө ВКП(б)
рајкомлөн бјуро вөтліс
ВКП(б) шленө кандидатыс
чуждөј элементјаскөд јтөд
кутөмыс, сисөматіческөј
пјанствоыс, колхознөј му-
јасөн төргүтөмыс, хішч-
ніческөја скөт начкөм до-
пусітөмыс.

Тувсов көза ештөдөмлы большевістскөј
өдјас. Колхознөј мујас вылын стахановскөј
двіженіе да соціалістическөј ордјыгөм пас-
көдөмөн котыртны большевістскөј тыш 1938
воын Сталинскөј ыжыд урожај вөсна.

Колхозјасын стахановецјас

Өнімок вылын: Тракторістка стахановка Марја
Опекунова медсабур сејалшщца Солецкөј МТС-ын
(Лөвинградскөј област). Гөран, көзан да мукөд ужјас
вылын сіје век перевыполнајтө нормајасөс. Мај 6-өд
лунө Опекунова јорт көзіс тракторнөј сејалкаөн „Тру-
довөј пут“ колхозын 15 га ід, кор нормаыс 11 гек-
тар. Мај 9-өд лунө М. Опекунова ХТЗ тракторөн гө-
ріс 6 гектар, култивірујтис 6 гектар да көзіс 9 гек-
тар.

БЫДЛУН ОТСАВНЫ ВЫДВИЖЕҢЕЦЈАСЛЫ

Соціалізм вөсна тышын
прөверітөм да достөјнөј
јөзөс вескөдлана ужјас вы-
лө смөла выдвігајтөм ем
өтөк подувја принцип мијан
большевістскөј партіја Ле-
нінско-Сталинскөј політика-
лөн. Сталин јорт велөдө
партіјаөс, кыз колө донјав-
ны јөзөс, кыз на пөвсыс
выдвігајтны организатор-
скөј вынас. „Способнөј
јөз, талантлөвөј јөз мијан
уна дас сурс. Колө сөмын
најөс төдны да аскадө
выдвігајтны“...—тајө шуліс
С т а л и н јорт ВКП(б) ЦК
февралско-мартовскөј плен-
ум вылын.

Сталин јортлөн тајө индө-
дыс партіјнөј организација-
јасөс шөктө выл ног візөд-
лыны јөз вылө, работнікјас
вылө да большевістскөја
подбірајтны кадрјас. Выл
јөзөс руководашщөј ужјас
вылө выдвігајтөмын ыжыд
отсөг сетис Верховнөј Сө-
ветјасө бөрјысан кампа-
ніе н у д ө м, көні
уна дас партіјнөј да беспар-
тіјнөј јөз петкөдліены ас-
сыныс способностөс. Тајө
јөзыс ыжыд резерв выд-
женіе вылө.

Троцкістско-бухарінскөј
элементјас да буржуазнөј
націоналістјас быднөгыс
падмөдісны выл кадрјасөс
выдвігајтөмлы. Пөдтісны
способнөј да талантлөвөј
јөзөс, кодјас ем народын.
Троцкістско-бухарінскөј
свораөс да мукөд врајас-

өс лоі пасвартөма. Мијан
өні мог—выдвігајтны руко-
водашщөј ужјас вылө спо-
собнөј, талантлөвөј јөзөс,
кодјас способнөјөс тыш-
касны народлөн шуд вөс-
на, Ленин—Сталин делө
вөсна.

Мијан рајонын „Воско-
вец“ колхозыс Васіліј Клі-
ментјөвич Попов јортөс
колхознөј производство
вывсан выдвінітөма леса і
сплава рајрабочкомө. Зах-
ламін јортөс б ө р ј ө м а
ВКП(б) рајкомса мөд сек-
ретарө. Н. І. Рочев јортөс
выдвінітөма окружнөј про-
куратураө следователөн.
Ф. Філіппов јортөс колхоз-
нөј счөтоводсан выдвіні-
төма рајсполкомса секре-
тарөн да с. в. Сөмын бөрја
кадө рајон паста руковода-
шщөј ужјас вылө лоі выд-
вінітөма 20 морт гөгөр.
Тајө ферт оз-на поз шуны
тырмымөн. Мијан емөс-на
уна дас способнөј, талант-
лөвөј јөз, кодјасөс позө выд-
вігајтны руководашщөј
ужјас вылө.

Выл кадрјасөс выдвігај-
төм торја өмөла муно сикт-
јасын, колхозјасын. Сіз-жө
өмөла выдвігајтны бес-
партіјнөј јөзөс.

Оз ков вунөдны і сјө,
мыј выдвіженецјаслы колө
дугдывтөг отсавны, велөд-
ны најөс, прөверајтны на-
лыс ужсө, сөтавны практі-
ческөј индөдјас да аскадө
вескөдавны өшыбкајас.

Регыдја кадөн бырөдны негра- мотност да ма- лограмотност

Партіја да правітелство
быдлун төждысө сы вөсна,
мед ескөн регыдја кадөн
мијан пөвсыс бырөдны не-
грамотност.

Но кыз-жө мијан Уса ра-
јонын муно тајө ужыс? Зөв
најөн. Рајон паста талунја
лун кежлө лыддысө 1037
неграмотнөј да 833 мало-
грамотнөј. Велөдчөмөн ра-
јон паста шымыртөма сө-
мын 367 неграмотнөјөс да
303 малограмотнөјөс. Та
пыс 42 допрізывнык, кодјас
лоіны вуждөдма неграмот-
нөјсан малограмотнөјө.

Рајонын неграмотност да
малограмотност бырөдөм
куза ужалө 17 платнөј лік-
відатор, 51 култармејөс.

Көннө помкаыс? Помка-
ыс сыын, мыј РОНО талун-
ја лунөз-на оз обрашщөјт
колана выманіе тајө делө
вылө да леңөмабө ас візув
вылө.

Окружнөј да рајоннөј
центрјасын—Усаын да Нө-
вікын неграмотност да ма-
лограмотност бырөдөм му-
но сиз-жө зөв өмөла. Кол-
серв завод паста лыддысө
35 неграмотнөј, но талунја
лун кежлө велөдчөмөн шы-
мыртөма сөмын 14 морт.

Тацөм положөніесө воө
терпітны оз поз. РОНО-лы
колө буржыка кутчысны
тајө ужас. Партіјнөј да сө-
ветскөј организацијајаслөн
мог—сетны колана отсөг
тајө ужын, мобілізујтны
рајоннөј да селскөј актөвөс,
медым мијан пөвсыс зікөз
бырөдны малограмотност
да неграмотност.

Уборочнөј кампа- ніе кежлө дастысөм

„Перелом“ колхоз (Мут-
нөј-Матерік) сөдөмсаныс
куччысөс уборочнөј кампа-
ніе кежлө дастысөмө. Јун
21 лун кежлө косілкајас
рементірујтөма ставсө—11
косілка. Грабілкајас пыс
рементірујтөма квајтөс
да вічысөдны 6 грабілка
Архангелскыс.

„Перелом“ колхозлөн
тавоса воө гөжса убороч-
нөј кампаніе вылө петас
ужавны 5 бригада, кытөн
ставыс лоас 80 морт гөгөр.

37 чөлаф вылө вөчөма
јаслі, кытөні гөжса кадө
колхознікјаслыс чөлафсө
кутасны дөзөрөтны. Візвы-
лын колхознікјасөс лоас
обеспөчөтөма общөствен-
нөј пітаніебө.

Колхозјасын стахановецјас

Снімок вылын: Тракторіст С. С. Војнов да „Весна“ артелса колхознікјас картофелсажалкадн садітны картофел (Лівенскі рајон, Орловскі област); норма серті 7 гектар места на јо сетны 8 гектар да унжык.

Міјан рөдіна

Сөветскі Қазақстан

Улыс Волгаса асыввыланжык паскөдчисны Қазақскі ССР-лөн шымыртнысузтөм просторјас. Војвылын Сөветскі Қазақстан граничтө РСФСР-көд, лун вылын—Туркменскі, Узбекскі да Кіргіскі республикајаскөд, асыввылын—Кітајкөд.

Природа Қазақстанөс јукіс лыдтөм озырлунјасдн. Қазақстан шөрө расположитчөма озыр угольнө басејн—Қарағанда, Һеылын сысан ыргөндн озыр сізеказган, Балхаш ты дорын матын—Қоунрадскі меднө руднікјас, Емба ју вылын—нефтанө месторожденијас. Қазақстанын находитчө ыргөндн, свіечлөдн да цинкөн СССР-ын імеітчыс став запасјасыс жын дорыс унжыкыс. Но революцијадз тајө озырлунјасыс кулісны спуд улын.

Роч царізм, Қазақстанөс завојутөдн, порабошјатіс қазақскі народөс. 4-5 мільон десатіна медбур мујасөс вөлі мырфөма қазақскі трудовө крестанствольс да сетөма роч помещікјаслы, кулакјаслы да царскө чіновнікјаслы. Қазақјасөс вөлі вөтлөма бесплоднө пустынајасө, көні позө вөлі нудны сөмын примітивнө кочевө овмөс. Местнө феодалјас—ханјас, бајјас да муллајас царскө сатрапјаскөд өтвылыс чорыда експлуатірујтісны ужалыс қазақскі народөс, кутісны сіјөс пемьдлуны да невежествольн.

Сөмын Великө Октабрскө социалистическө революција мездіс қазақскі народөс рабстволөн оковјасыс, мынтөдіс сіјөс помещікјасыс, капиталистјасыс, ханјасыс да бајјасыс.

Ыжыд отсөг Қазақстанлы вөлі сетөма коммунистическө партијадн да Сөветскө Сојузса правітелствоөдн. Роч рабочөј класс нуждөіс қазақскі народлы отсөглыс братскөј кісө. Роч рабочөјјас, специалистјас, учонөјјас партија чуксалөм серті локтісны Қа-

зақстанө да отсалісны қазақскі народлы стрөітны фабрикајас, заводјас, совхозјас, востыны полезнө іскопајемөјјаслыс вьл месторожденијас, нуждөдн көрттујјас. Најө отсалісны вөвлөм кочевнік-қазақјаслы овладејтны чудеснө машинајасдн, освоітны вьл техника промышленностин да візму овмөсын. Архіотсталөј крајсаң Қазақстан пөрі индустриально-аграрнө республикаө.

Сөветскөј власт војас чөжөн Қазақстанын кыптисны промышленностилөн уна ғырыс очајас. Қарағанднскөј угольнө басејн СССР-лөн лоіс којмөд угольнө базадн (Сонбасс да Кузбасс бөрын). Стрөітөма сіз-жө сөшөм ғырыс предпріјатіејас, кызі Чимкентскөј свіночөвөј завод, Улбінскөј гидроэлектростанција, Ақтөбінскөј химическөј комбінат, ыжыд мјасокомбінат Семіпалатнскын, уна предпріјатіејас пішшевөј промышленностилөн да мукөдјас. Воыс вөд сөдө нефт перјөм Урало-Ембінскөј рајонын. Сувтөдөма зөлдөта, никел, олово, сурма, калијнөј совјас да мукөд іскопајемөјјас промышленнөја перјөм. Балхаш ты дорын стрөітсө СССР-ын медыжыд медеплавилнөј комбінат, коді тајө воын пырас стрөіө. Сіјө кутас вөбү сетны 50 сурс тонна ыргөдн.

Промышленност быдмөкөд Қазақстанын быдміс рабочөј класс. Вөвлөм батрајас да кочевнікјас лоісны квалифіцированнөј рабочөјјасдн.

Қазақстан імеітө өні ыжыд візму овмөс. 7.750 колхозө отувтөма крестанскөј овмөсјаслыс 95 прөцентсө. Республикаын 285 МТС да 150 унжык совхоз. Қазақстанса мујас вылын ужалөны 24 сурсыс унжык трактор, 7.700 дорыс унжык комбајн да сурсјасдн мукөд машинајас. Бөрја вөт во чөжөн көза площафјас сөдісны пөшті мільон гектар вьлө да составла-

төны өні 6 мільон гөгөр гектар. Сөдісны площафјас хлопок, ріс, свеклө, табак да мукөд ценнөј культурајас көза улө. Қазақстанын 100 гөгөр колхоз колөм воын бөстисны 500 сурссаң 2 мільон шәртөз доход.

Колхозјасын стрөітөма вьл школајас, клубјас, лыфысан керкајас, кінотеатрјас, больничас, амбулаторіјас. Вьл керкајас вежісны қазақ-колхознікјаслыс важ јуртајасөс. Быдмөны зажіточност да культура қазақскөј аулјасын.

Өні республикаын 8 сурс началнөј, Һеполнөј да шөр школајас. Сені велөдчөны 1 мільон чөлад (революцијадз ставыс вөлі 11 шөр школа). Қазақстанын царізм дырјі ез вөв ні өтік вуз, өні 21 вуз, 118 техникум, кытыс петөны қазақскөј інтелигенцијалөн вьл кадрјас.

Қазақстан—замечательнөј акынлөн (народнөј певец) Джамбуллөн рөдіна, код творческөј ужлы 75 во тырөм Һеважөн пасјіс став Сөветскөј страна. Қазақскөј акынјас течөны вьл ыланкывјас Сөветјас страна јылыс, асланыс радостнөј олөм јылыс.

Социалистическөј строітелствоын ғырыс успехјас шөдөдіс қазақскөј народ славнөј коммунистическөј партија да народјаслөн великөј вожд Сталін јөрт вөскөдлөм улын.

Сөветскөј Қазақстанлөн достіженіејас вөліны ескө нөшта ғырысжыкөс, Һе-кө народ врајаслөн—троікістско-бухарнскөј да націонал фашистскөј шпюнајаслөн подлөј ужыс, кодјас зільісны восстанөітны Қазақстанын бајско-феодалнөј пөрадокјас, пастөдны иностраннөј капиталлыс јармо қазақскөј народ вьлө. Врајасөс кутөма, налыс основнөј позјасөс пазөдөма.

Нөшта вьлө-жык кыпөдам уж проіводітелност

Кожва запанса сплавшцікјаслөн вөлі Комі АССР-са „Комілес“ трөстис контролреволюционнөј вредітелско-сіверсіоннөј группа НКВД органјасдн ердөдөм да Комі АССР-са Верховнөј Судлөн специалнөј коллегіјадн вөчөм пріговор обсуждајтөмлы сіјөм мітінг. Мітінг вылын участвујтіс 65 мөрт.

Мітінгвылса участнікјас сөдөмсаң ошкөны Комі АССР-са Верховнөј Судлөн специалнөј коллегіјалыс пріговорсө да народ врајаслыс во чөвөзі өмө нөшта вьлөжык кыпөдны революционнөј бөітелност. Сплав успешнөја завершітөм могыс објавітны стахановскөј месачнік да кыпөдны уж проіводітелност 150 прөцентөз.

Максімов.

ГӨЛУБКӨД СЛУЧАЈ

Тавоса апрел 12 лунө Ньезлө сіктын (Уса рајон) ПУРП-са работнік Лев Васіліевіч Чупров јөрт лыјөма обыкновеннөј гөлубөс. Тајө кадөз Ньезлө сіктын Һекор-на ез вөвлыны гөлубјас. Лыјөмөн гөлуб сөмын ранітчөма, код бөрын олөма-на 2 төлыс гөгөр. Лыјөм бөрын гөлуб кокыс азөдөмаөс металлыческөј колча, кытчө гөжөма знак корона да цөфра 03822 138.

Тајө колчасыс өні находітчө ВПК(б) Печорскөј округкомса інструктор дуркін ордн.

О бдительности и ротозеях

Однажды грамотный баран по просьбе волка выдал справку. Что данный волк ест только травку.

Вл. Моголь.

(Из сборника „Советская сатира“).

Общественнөј контрол улө печат доставлајтөм

Нөйтчыд нөшта сіктын ез вөвлы сөшөм ыжыд стремленіе газетјас, журналјас днө, кызі өні.

Колхознікјас да колхозніцајас газетјасыс бөстөны медбур стахановецјаслыс уж опытјасөс, најө газетјас да журналјас бөрсө следітөны СССР-ын да граница сајса событіејас јылыс.

Сіз-кө кад кежлө подпісчкјасөс газетјасдн обеспечөтөм—зөв важнөј мог сөлскөј свјазістјаслөн. Но міјан век-на емөс сөшөм свјазістјас, кодјас оз тырөднөјавны тајө ыжыд политическөј фелөсө. Аскадө да аккуратнөја печат доставлајтөм вьлө колана вніманіе оз обрашјатны.

Подпісчкјаслы отсөг вьлө локтөны общественнөј контролјас. Обществөеннөј контролјас сіјө јөз, кодјас быдлун следітөны сы бөрсө, мед печат ез кулыс пошта вылын, мед сіјө регыд воіс подпісчкјаслы.

Сы јылыс, кушөм ыжыд рөл вөрсө сіктын общөественнөј контрол петкөдлөма Бөндарчур (Өзерскөј рајон, Московскөј област) јөртлөн аслас пісөмөны:

„Міјан рајонса уна сіктјасын,—гөжө Бөндарчук јөрт,—подпісчкјас кад кежлө оз получатны газетјас. Кор подпісчкјас локтөны жалобајасдн пошта вьлө, налы частө вөчөвөзідны, мыј појездјас сормөны, газетјас оз воны да с. в.“

Тајө вөлі сетчөз, кытчөз ез бөстөны фелдас общөественнөј контролјас печат доставлајтөмө. Најө добөітчисны сіјө, мыј газет сузөдөмөн кутісны інтерөсујтчыны сіктсөветјас, колхоз правленіејас, кодјас фөрт, газет сузөдөмөын вермасны сетны ыжыд отсөг. Өні міјанлыс он кыв вөрасөмјас печат лока сузөдөмыс“.

Мыј колө вөчны общөественностлы?

1. Печат аскадө доставлајтөм куза котырты уж прөверітөм свјазістјаслыс.

2. Населеніе должен кывзыны свјазістјаслыс отчөтјас. Свјазістјас долженөс вөставны сы јылыс, кызі најө разөдөны печат, кызі тајө печатсө доставлајтөны газет сузөдөсјаслы.

3. Сіктсөветса пленумјас вылын колө обсудітны секціјалыс докладјас најө уж јылыс да общөественнөј контролјаслы отсөг јылыс.

Чөста фелө свјазістјаслөн, общөественнөј контролјаслөн да став сөветскөј общөественностлөн обеспечөітны подпісчкјасөс аскадө болшевістскөј печат сузөдөмөн.

Ответственнөј редактор

—Ф. Рочев.